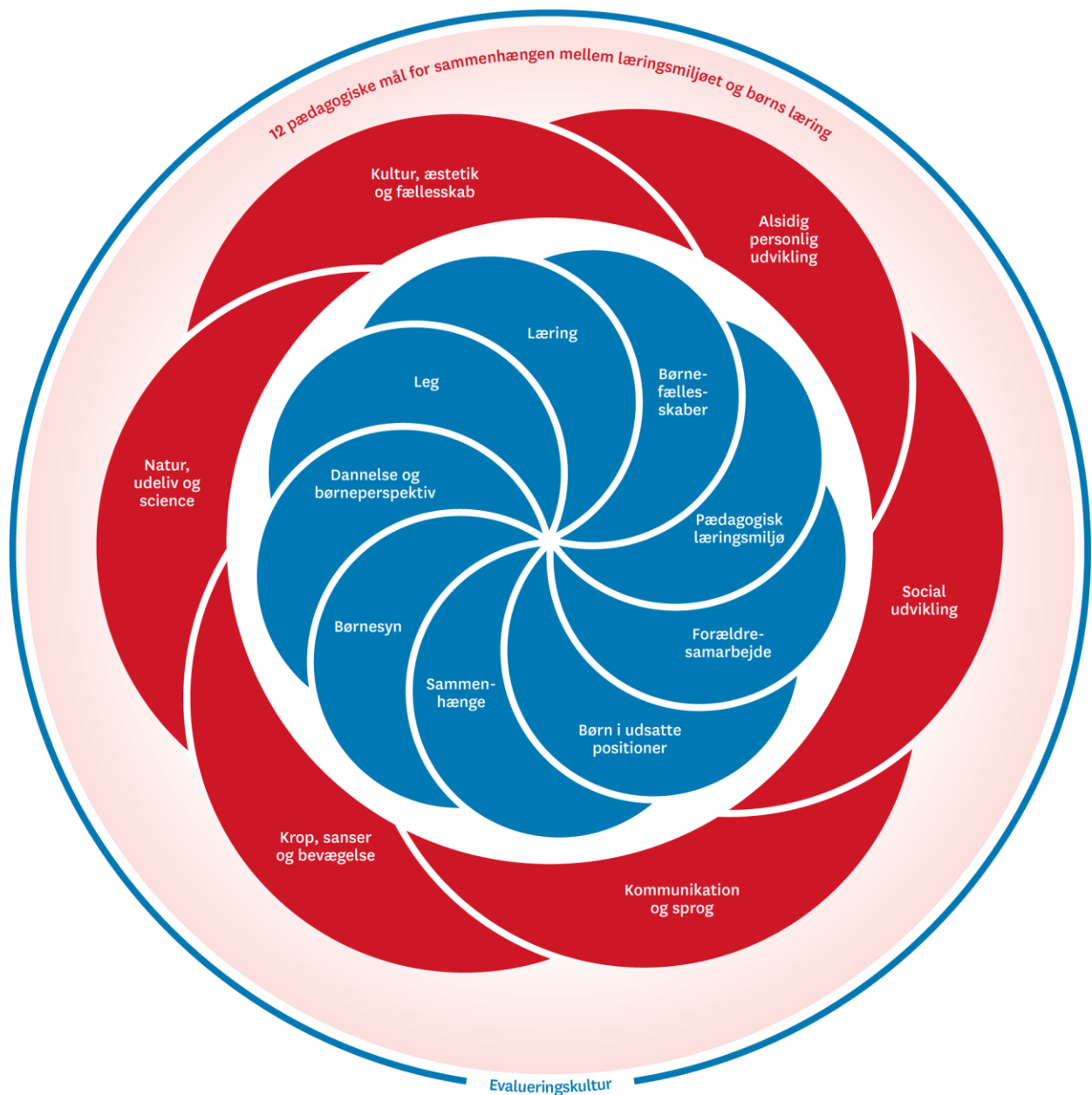

Pædagogisk læreplan for Skipper Clement Børnehave og Vuggestue 2024

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Skipper Clement Børnehave og Vuggestue er en kommunal institution, der åbnede i 1971. I 2011 blev institutionen udvidet med en vuggestuegruppe og yderligere en børnehavegruppe, hvilket betyder, vi i dag er en integreret institution normeret til 12 vuggestuebørn og 75 børnehavebørn.

Skipper Clement børnehave og vuggestue udgør, sammen med Børnehuset Aabybro og Ulveskov Vuggestue og Børnehave Aaby Vest. Vores overordnede leder er *Karen Marie Corneliussen (Krie)* og daglig pædagogisk leder i Skipper Clement er *Bitten Heidemann Pedersen*

Vi har fordelt børnene på 4 stuer:

Vuggestuebørnene i "Myretuen". De 3-4årige er blandet hos "Krudtugler" og "Bjørneunger" og de 5-6årige er "Brumbasserne".

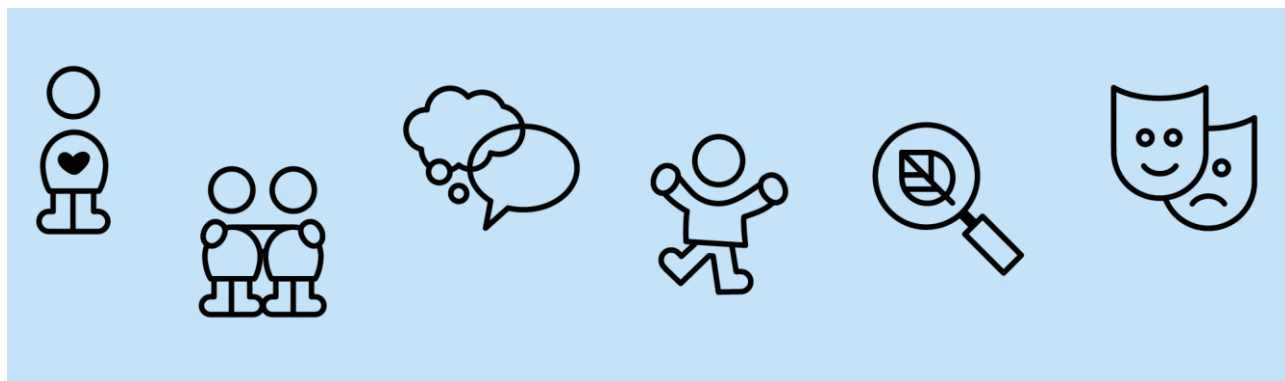
Fra 01. april og til 31. marts året efter, samler vi de 5-6årige på Brumbassestuen, inden de starter SFO. Her har vi ekstra fokus på, at børnene får øvet sig i bl.a. de kompetencer, som skolestart fordrer.

Vores fokus i Skipper Clement er især på tryk tilknytning, børnenes selvhjulpethed, selvstændighed, sociale forudsætninger i forhold til kammeraterne, den sproglige udvikling og fokus på fællesskabet med kammeraterne. Forudsætninger som vi finder vigtige i alle aldersgrupper, på hver deres niveau.

Som personale vægter vi, at vi er ét hus med børn i forskellige aldre. Det er vigtigt for os, at børnene lærer af hinanden på tværs af alder, men at de samtidig har deres trygge base på stuerne.

I vores pædagogik inddrager vi meget musik, teater, bevægelse, og udeliv. F.eks. har vi fælles morgensang tirsdag, morgengymnastik/ yoga, fællessamling fredag (hvor alle fire stuer samlet for at synge, dramatisere en historie eller optræder for hinanden).

For at øve børnene i at alt ikke behøver at foregå i højt niveau, efter et par aktive timer på legepladsen, holder børnehaven hver dag stille tid i 20 min. Her ligger hver stue og lytter til musik, samtidig med de øver at "slappe af sammen".

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Her i Skipper Clement Børnehave og Vuggestue har vi de 5 element med i vores planlægning og evaluering af vores pædagogik. Dette er både for vores aktiviteter, indretning af forskellige læringsrum eller ved samtaler om det enkelte barns udvikling.

Vores kerneopgave er at arbejde med børns udvikling, dannelse, læring og trivsel. Og det er vigtigt vi har for øje, hvor det enkelte barns nærmeste udviklings zone er, for at kunne vurdere, hvor meget kan vi udfordre barnet? Og hvor meget skal vi guide? For at skabe de bedste forudsætninger, for at barnet bl.a. kan deltage i børnefællesskaberne.

Eksempel børnehave: Til nogle samlinger får børne på skift "taletid", hvor de fortæller vennerne på stuen Hvad han/hun har lavet i weekenden eller er optaget af. Over madpakken kan den voksne ved bordet spørge indtil, "hvem skal du ud og lege med bagefter" eller "hvad kunne i tænke jer, vi tog med i alrummet i dag?"

Eksempel vuggestue: I vuggestuen er det det samme. Vi bruger bl.a. øjenkontakt, nærvær og baby tegn i den daglige dialog. "hvad har du leget med?" eller "har du været ude at cykle?". Vi sætter ord på når børnene er sammen, leger eller viser glæde for hinandens nærvær.

Generelt for alle 4 stuer har vi stort fokus på børnenes sproglige udvikling, da sproget er med til at kunne forstå verden og blive forstået.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

For at udvikle vores læringsmiljø har vi fokus på vores rolle som voksen. Derfor går vi foran, vi støtter børnene og guider dem positivt for at motiverer dem i deres udvikling. Vi forsøger at give tid, ro og nærvær til den enkelte. Samtidig observerer vi børnegruppen, for at kunne forbedre og udvikle læringsmiljøet.

Ved at se på den enkelte børnegruppe indretter vi stuerne. Vi vil gerne være så fleksible i vores indretning, at vi kan skabe små og store læringsrum. Dette gør vi bl.a. ved at dele det enkelte rum op i forskellige legestationer. Det kan enten være ved bordet, ved brug af skillevægge eller inddrage andre rum i institutionen, og selvfølgelig indbefatter det også vores uderum/ legepladsen.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Vores samarbejde med forældrene er rigtig VIGTIGT.

Godt forældre- og personale samarbejde kendetegnes ved en åben dialog om hverdagen og de gensidige forventninger.

Det er i den sammenhæng vigtigt, at forældre har mulighed for at give udtryk for evt. undren, ændringer hjemme og diverse spørgsmål, der måtte opstå hen ad vejen.

Vi tilbyder forældresamtale ca. 3mdr. efter barnets start (både i vuggestue og børnehave) og omkring barnets 2års, og 4års fødselsdag. Derudover tilbydes Brumbasseforældrene en samtale sidst på året med fokus på barnets trivsel og evt. skolestart.

Vi er opmærksomme på at fortælle forældrene de gode stunder/oplevelser, vi har med deres børn. Den gode "garderobe snak". Dette er med til at styrke vores relation, hvilket også gør det naturligt at tale om de udfordringer barnet kan være i.

Vi vil gerne inddrage forældrene i børnenes hverdag, da vi mener det er med til at skabe ejerskab og styrke samarbejdet mellem hjem og institution. Det er f.eks. via ugentlige opslag på AULA, hvor vi skriver lidt om hvad børnene har lavet. Eller hvis børnene skal have noget med hjemme fra til en aktivitet f.eks. når vi har haft temaer som høst, Arkitektur, genbrug.

Børn i udsatte positioner

"Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Vores pædagogik tager udgangspunkt i, hvordan vi styrker børnenes sociale relationer, selvtilid og selvværd. Det gør også, at når vi observerer "børn i udsatte positioner", har vi ekstra fokus både på barnet og familien omkring barnet.

I vuggestuen er vi en del af projektet "barnet første 1000 dage", hvor i samarbejde med sundhedsplejersken og hjemmet støtter op om familien. Og kan her sætte ind med en tidlig indsats.

Vi gør samtidig brug af vores tværfaglige kollegaer fra PPR, (talepædagog, psykolog), fysio-/ergoterapeuter og forebyggende socialrådgiver. Bl.a. til at søge råd og vejledning, til ikke bare barnet, men hele familien.

Ved at få skabt en god relation fra starten med forældrene. Bliver vi opmærksomme på, hvilke forældre, der har brug for en ekstra hånd eller guidning i deres forældrerolle.

Ved at holde fokus på barnets trivsel, udvikling, dannelse og læring og det er udgangspunkt for samarbejdet med forældrene. Vores udgangspunkt er at alle forældre vil deres børn det bedste, men samtidig kan det være svært at bede om hjælp.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

I samarbejde med Aabybro skole, og områdets øvrige børnehaver, har vi valgt nogle gennemgående temaer for børnehave, SFO og skole. Det skal være med til at skabe en 'rød tråd' og en genkendelig overgang fra dagtilbud til skole.

Derudover har vi valgt, at året inden SFO/skolestart samler vi årgangen på en stue (Brumbasserne). Her skærper vi det, vi også har arbejdet med på de andre stuer. Bare med endnu mere fokuseret på:

- Selvhjulpenhed,
- Selvstændighed,
- Fælles fokus,
- At hold koncentrationen om en ikke selvvalgte aktiviteter,
- Vente på tur

Samtidig tager vi udgangspunkt i "fri for mobberi", hvor der bl.a. er fokus på følelser, fællesskab, venskaber og konfliktløsning.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29.

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Skipper Clement er initiativtagere til Børne Karneval i Aabybro, og vi er stadig primusmotor for dette. Vi vil gerne sætte fokus på det store fællesskab, hvor vi sammen kan noget helt særligt, det kan skabe gode fælles oplevelser institutionerne i vores område

Vi handler lokalt og samarbejder med dagplejen, de øvrige daginstitutioner, skolen, kirken, biblioteket med besøg og aktiviteter. Samtidig tager vi på ”virksomhedsbesøg”, når dette er muligt.

Vi er ofte på gå- eller cykeltur, rundt i byen, hvor vi taler med børnene om det vi ser og oplever. Vi følger med i byens udvikling (skole, bygninger osv)

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Alle fire stuer prøver at følge børnenes initiativ og sammen afprøve nogle forskellige tiltag, som vi vurderer styrker og udvikler læringsmiljøet.

Eksempel: Så klister vi ”billeder på gulvet”, for at få billeddokumentation i børnehøjde. Vi flytter ofte rundt på møbler og legetøj, for at skabe nye læringsmiljøer, af det vi har.

Vi evaluerer løbende vores læringsmiljøer og tager udgangspunkt i vores pædagogik og børnenes reaktion og måde at agere i det eksisterende, og hvordan kan vi videreudvikle læringsmiljøet eller forbedre det.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi arbejder med selvhjulpethed eks. af- og påklædning, finde madpakker, medhjælper rolle (hjælpe den voksne med oprydning)

Vi ønsker at skabe et miljø, hvor børnene har tid til at prøve selv. Og fejre de små succeser sammen med barnet, når vi oplever at barnet mestre noget nyt.

Vi sætter alderssvarende krav til børnene, og italesætter det overfor børnene. Men sætter også krav til at forældrene er en del af løsningen, ved at gøre tingene i garderoben tilgængelige.

Vi har fokus på at de ældste børn, kan hjælpe og lære de yngste børn noget nyt eks. i garderoben, på legepladsen. Forhåbentligt at kunne styrke den ældste i at han/hun, gør en forskel ved at hjælpe de yngste. Og bruge den ressource og styrke selvtillid. Vi mener det er vigtigt at "anerkende og rose" barnet, når det lykkes enten som ven eller med at mestre noget selv.

Derfor skal vi som personale også tæt på børnene, altså være "på gulvet" med børnene, så vi kan vise vej og retning.

Eksempel i vuggestuen: Her bruges babytegn til at understøtte dialogen. Dette gør at barnet får følelsen af at "jeg bliver forstået". Vi roser børnene når de hjælper hinanden, hvilket giver følelsen "jeg kan hjælpe", "jeg kan noget selv".

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi forsøger at skabe små fysiske læringsmiljøer både inde og ude, hvor det er muligt at fordybe sig. Det er ikke altid let, men at afskærme så det er muligt, er et mål for os.

Vi vil gerne skabe ro omkring børnene, for eksempel når vi spiser, hvor vi ofte bruger 10 minutters ”gumletid”, for at skabe ro om måltidet. At kunne være sammen med sine venner, uden at ”tale”.

Vi har børn fra forskellige kulturer, hvilket giver et naturligt indblik i kulturelle udtryksformer.

På stuemøder taler vi løbende om, hvilke sociale relationer det enkelte barn har, ud fra hverdags observationer. Positive og negative relationer.

Vi har samling hver dag, både i store og små grupper. Her øver vi børnene i fælles fokus eks. ved høj læsning, sang eller børnene på skift får lov at fortælle. Her er det også evnen til at vente på tur der kommer i fokus.

Eksempel i børnehaven: Det sidste år børnene er i børnehaven går de på brumbassestuen, og her arbejder vi med ”fri for mobberi”, for at understøtte bl.a. børnenes empathiske udvikling, og konfliktløsning.

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Alle 4 stuer har vi stort fokus på børnenes sproglige udvikling, da sproget er med til at kunne forstå verden og blive forstået.

Vi leger meget med rim/remser og dialogisklæsning. Vi har bøger i børnehøjde, som børnene altid kan kigge og ”læse i”. Vi bruger også bøger som f.eks. ”ventestation”, når børnene venter på, alle kommer til samling.

Musik fylder rigtig meget i vores hverdag. Vi har to personaler der gerne griber guitaren og laver samlinger med musik, bevægelse og fagtesange, som er med til at understøtte leg med sproget. Og de der ikke spiller guitar, bruger lige så gerne musik fra højttaler.

I garderoben bruger vi billeder der viser, hvad overtøj børnene skal have på ud på legepladsen

Vi har samling hver dag, både i store og små grupper. Her øver vi børnene i fælles fokus eks. ved høj læsning, sang eller børnene på skift får mulighed for at fortælle. Her er det også børnenes evne til at vente på tur der kommer i fokus.

Inden børnene fylder 3,3år laver vi en sprogtest (Hjerne og Hjerte) på hvert enkelt barn. Her får vi et øjebliksbillede af, hvor barnets sproglige udvikling er. Vurderer vi, der er nogle udfordringer for det enkelte barn, taler vi med forældrene om det og inddrager måske PPR (talepædagog m.m.)

Vi har børn med ”dansk som andet sprog”, her har vi et ekstra fokus på deres sproglige udvikling. Vi får tilført 1,5 time om ugen det første år og 45 min. om ugen det andet år.

I vuggestuen bruger de bl.a. babytegn til at understøtte dialogen. Samtidig med at samle fælles fokus omkring et billede eller en bog som vi taler om, beskriver osv.

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi laver forhindringsbaner både ude og inde, til stor glæde for børnene. Her bliver børnene udfordret på balance, højde, koordinering og vente på tur. Her oplever vi også en socialfokus komme i spil, når venner hjælper hinanden igennem.

Vi har flere redskaber på legepladsen, der er med til at udfordre børnenes motorik og udvikling,

Når vi har været i gang det meste af dagen ude og inde, kan børnene være ”fyldt op” af sanseindtryk. Derfor har vi valgt at børnehavebørnene har ”stilletid” kl. 13.45-14.00 (inden eftermiddagsmad). Her ligger vi og lytter til musik, skov lyde, en lydbog eller noget lignende. Vi har valgt stille tid som en pause, hvor den enkelte får mulighed at slappe af, få pulsen ned og ”mærke sig selv”.

I vuggestuen bruger middagsluren til denne "afslapning" /Pause. Vuggestuen deler gerne børnene i løbet af dagen, for at kunne lave mere alderssvarende motoriske aktiviteter med børnegruppen.

Vuggestuens legeplads er stor og med flere motoriske udfordringer for børnene. Bl.a med en sandsesti, forskellige underlag og forskellige niveau.

Igen syntes vi det er vigtigt at fejre de små succeser, når vi oplever at et barn mestrer noget nyt, alt fra at holde rigtigt på blyanten, at gynte selv, til selv at kunne lye sin jakke.

Natur, udeliv og science

"Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi bruger vores legeplads og forsøger, at skabe nogle gode læringsrum, hvor de voksne er aktivt deltagende i børnenes læring. Og der skal være plads til at eksperimentere.

Når børn eksperimentere på legepladsen:

Eks. 4 børn leger med et bildæk de triller det til hinanden. Pludselig går den ene op på bakken og triller dækket ned til sine venner. Til stor glæde for alle i legen.

Eks. tre skændes om, hvem der tager vandet i sandkassen. Dette udvikler sig til en snak/aktivitet omkring grundvandet.

Vi bruger også den omliggende natur Sø parken, stendysen, huneplantage osv.

Vi fejrer årstiderne både ved at "smage", mærke og se hvordan naturen ændre sig. Ved at skærpe børnenes opmærksomhed på "hvordan er vejret i dag?", " hvad tror I vi skal have på, når vi skal ud?".

Vi har siden 2022 deltaget i Utzon centerets projekt "Arkitektur", som har fokus på at lære børn om former, farver, materialer, figurer og eksperimenter. Vi har haft to medarbejdere tilmeldt projektet, og de har formået at inddrage hele personalegruppen og børnene i denne proces. Som nu er blevet en del af vores hverdag og pædagogik.

Kultur, æstetik og fællesskab

"Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden."

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Vi inddrager nogle gange "teater" i vores ugentligt fællessamlinger. Her dramatiserer vi voksne eller nogle af børnene, et eventyr eller en sang.

Det at børnene øver sig i at "optræde" for hinanden. at kunne stå foran sine venner, og synge eller spille teater, mener vi er med til at styrke det enkelte barns selvværd og tro på sig selv.

Vi har forskellige kreative materialer, som vi bruger sammen med børnene. Nogle gange er det "modeller" børnene skal klippe ud. Men ofte er det bare, at de får lov til at klippe i forskellige materiale, så børnene bliver fortrolige med det at klippe.

I løbet af året har vi forskellige traditioner Sankt Hans, fastelavn, halloween, gallafest, julefrokost, Lucia osv. Vi har også forskellige temaer eks. "farven blå", trafik, fugle,

Hver tradition eller tema indeholder noget særlig, som de voksne videregiver og introducerer børnene for på flere måder. F.eks. med sange, mad, aktiviteter. Og vi tager udgangspunkt i den gruppe børn vi har, og det de samtidig kan bidrage med.

Evalueringsskulturr

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskulturr i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsskulturr i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskulturr, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Hvert team har ugentlige stuemøder. Her evaluerer vi jævnligt vores læringsrum, (aktiviteter, hverdags struktur og børnene leg).

Derudover har vi månedlige P-møder, hvor afd. lederen har ansvaret, for at sætte evaluering på dagsordenen.

Evaluering er vigtig hvis vi vil blive klogere på vores praksis, og så ændre vores børnegrupper sig fra år til år, hvilket også gør at vi bør se på vores praksis: ”Hvad fungerer, hvad fungerer ikke, hvad bør vi ændre”.

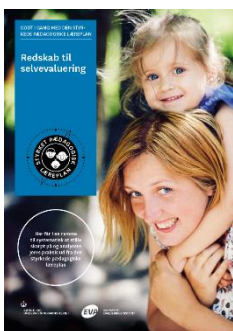
Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Marts 2024 har vi rettet vores pædagogiske læreplaner og vi vil evaluere denne plan på vores pædagogisk dag 2025.

.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC